

Brandende kevers

Ander werk van Tomas Lieske

Littéraire Witte Prijs 2012

De ijsgeneraals (gedichten, 1987)
Een hoofd in de toendra (essays, 1989)
Een tijger onderweg (gedichten, 1989)
Oorlogstuinen (verhalen, 1992) Geertjan Lubberhuizenprijs 1993
Grondheer (gedichten, 1993)
Nachtkwartier (roman, 1995)
Gods eigen kleinzoon (verhalen, 1996)
De achterste kamer (verhalen en beschouwingen, 1997)
Franklin (roman, 2001) Libris Literatuur Prijs 2001
Stripping & andere sterke verhalen (gedichten, 2002)
Gran Café Boulevard (roman, 2003)
Mijn soevereine liefde (novelle, 2005)
Hoe je geliefde te herkennen (gedichten, 2006) VSB Poëzieprijs 2007
Dünya (roman, 2007)
Een ijzersterke jeugd (novelle, 2009)
Alles kantelt (roman, 2010)
Haar nijlpaard optillen (gedichten, 2012)
Door de waterspiegel (roman, 2014)
Retourschip De Liefde (novelle, 2015)
Daedalea (prozagedichten, 2016)
De vrolijke verrijzenis van Arago (roman, 2018)
Keto Stiefcommando (gedichten, 2019)
Honderd hoge dagen (roman, 2020)
Het spettert geluk (gedichten, 2021)
Niets dat hier hemelt (roman, 2023)

Tomas Lieske

Brandende kevers

154 gedichten – een keuze uit eigen werk

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV
2023

Copyright © 2023 Tomas Lieske
Voor overname kunt u zich wenden tot
Em. Querido's Uitgeverij BV,
Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam.

Omslag Brigitte Slangen

ISBN 978 90 214 8565 2 / NUR 306
www.querido.nl

Inhoud

De brandende kever 11

DE IJSGENERAALS

Giolitti ijssalon. Kliniek 13

Tête de veau 14

Hotel Amorusi Bei 15

Vrije val 16

Annunciatie 17

De geur van mijn land 18

De pest 19

Eufraat 20

Engel zwevend boven een mol 22

Het heilig everzwijn 23

EEN TIJGER ONDERWEG

Slapende geliefde 25

Jonge moeder bij de frituur 26

Rebellie 27

Vlucht voor de barbaren 28

Laat, mevrouw, nu maar uw dienstknecht gaan 29

Dronkaard 30

Gokpaleis 31

Kamerverhuurder. Gluurder 32

Snackbarmeisje 33

GRONDHEER

Onze adem rook naar lijnzaad 34

Voor de zestienjarige schilder die zijn ladder te steil plaatste en op het
smeedijzeren kerkhek viel 35

Wij kiezen allen een kleur 36

Mijn vader als oude goochelaar 37

Verkracht 38

Toespraak tot de jubilaris vlak voor zijn pensioen 39

De gele brem 40

Ode voor een gestorven vader	41
Als een egelvlo	42
Omdat de schuimcicade	43
Neem de segrijnslak	44
De kruisspin uit	45
De zeeappel leeft	46
Down, maar met vrolijkheid	47

STRIPPING & ANDERE STERKE VERHALEN

Stripping	48
Mijn moeder als kleuter	49
San Michele	50
Hiernamaals	51
Christiaan Huygens	52
Nicolaus Copernicus	53
Damrak	54
De wous van Emmaüs	55
René Descartes	56
Klacht van een spitsmuis (gemummificeerd)	57
Zoutkaravaan	58
Het koninklijk bed van de tuinboon	59

HOE JE GELIEFDE TE HERKENNEN

De eierschaal	60
Een vaatje zuur bier	61
Het blozend beest	62
Azazel	63
Rien ne va plus	64
Stupor mundi	65
The king of sports	66
Onwetend, maar overspel	67
Hoe je geliefde te herkennen	68
Ontdekken dat je te laat bent	69
Hoe in de huid van een ander te kruipen	70
Hoe onze vrouw te verleiden	71
Het kolenbrandersgeloof van mijn moeder	72
De otter tot zichzelf	73

De slapeloze tot zijn geweten	74
De hoornaar tot de gabbers	75
Zogende merrie tot het beest achter de schutting	76
Een horlogemaker tot de verwarde onderdelen	77
Enquêtevrouw tot het publiek	78
Een fascist tot de grammofoon	79
De verleider tot de zwangere tiener	80
Ikzelf tot het asvarken	81
Kompel	82
Striptease	83
Dochter	84
Jij, heilige zon	85

HAAR NIJLPAARD OPTILLEN

De geur van geesten	86
Troostende stem tijdens de begrafenis van mijn geliefde	87
Haar nijlpaard optillen	88
Lucifer	89
Springen vanaf de Eiffeltoren	90
Huwelijk	91
Hovenier en Magdalena	92
Houtblok. Grafzerk	93
Shakespeare	94
Hollands waterlandschap 1 (Braassem)	95
Varken bij Shakespeare	96
Hollands waterlandschap 2 (Weipoort)	97
Gaasvlieg in roze auto	98
Geweld en ieder een orgaan	99
Hollands waterlandschap 3 (Woerdense Verlaat)	100
Hollands waterlandschap 4 (De Polder Waterloo)	101
Met Mahler naar de duinen bij Katwijk	102
Aankondiging	103
Meisje van acht verkracht door de huisvriend	104
De ooienscheper droomt	105
Kapotte rode kater vaart ten hemel	106

DAEDALEA

- Onze eigen sjamaan 107
Daklozen horen de zang van de kraai van Arc 108
Tjelana monjet 109
De zwerver bij de abri 110
Laatste wandeling 111
Mare Nostrum 112
Het kleurrijk ballet van de pauwspin 113
Haar feromoon, haar koninginnenstof 114
Land van herkomst 115
Foto's bekijken van een dood kind in de sneeuw 116
Afscheid 117
Stervende Pakistaan in de Rue Saint-Denis 118

KETO STIEFCOMMANDO

- De kindertijd van Julius Caesar 119
De kindertijd van Hildegard van Bingen 120
De kindertijd van Jeanne d'Arc 121
De kindertijd van Reine Margot 122
De kindertijd van Don Quichot 123
De kindertijd van Jonathan Swift 124
De kindertijd van Mozart 125
De kindertijd van Charlotte Corday 126
De kindertijd van Robespierre 127
De kindertijd van Napoleon 128
De kindertijd van Ignaz Semmelweis 129
De kindertijd van Alice 130
De kindertijd van Alban Berg 131
De kindertijd van Louis Blériot 132
De kindertijd van Amelia Earhart 133
De kindertijd van Alan Turing 134
De kindertijd van Mary Phelps Jacob 135
De kindertijd van Lyndon B. Johnson 136
De kindertijd van Francis Bacon 137
De kindertijd van Marlene Dietrich 138
De kindertijd van Iosif Brodski 139
De kindertijd van Margaret Thatcher 140
De kindertijd van Christine Keeler 141

HET SPETTERT GELUK

- De vliegengzwerm 142
- SIG Sauer 143
- Yoghurtbeker 144
- Dieu le veult 145
- Slaapzaal 146
- Stier 147
- Slak en bidsprinkhaangarnaal 148
- L'Hôpital des Enfants-Rouges 149
- Korset (underbust, pu-leer) 150
- De lege kinderwagen 151
- In honing leggen 152
- De geit grillen 153
- Sekhmet 154
- Zwangere vrouw uit Akzib 155
- Vleugel 156
- De Bièvre 157
- Taharqa die de valkgod Hemen aanbidt 158
- De grote waterput van Bicêtre 159
- De bruiloftsboom van de Jardin des Plantes 160
- Gehoorapparaat 161
- De god Bes 162
- Youyou et son épouse Tiy 163

DREI TONK

- Gebed tot de vossen 164
 - Gebed tot de jakhalzen 165
 - Gebed van de landmeter 166
 - Gebed van een verdwaalde sprookjesprins 167
- Verantwoording 168

De brandende kever

Met afhangende klompen en een kleppend geluid vloog hij
voor ons langs. Iets schroeit. Plotseling helder ontvlamt

de kever. Als gids boven de woestijn, een baken
bij hoge golven. En wij die de langdurig brandende chitine

zagen vliegen, herinnerden ons hoe we in onze jeugd
een kap over het hoofd trokken om ons te beschermen

tegen de bijen, hoe we de honing uit de korven haalden
hoe we sliepen naast onze zusjes in intieme omarming

de handen, de oksels, het geluk en de vrede, terwijl wij
geen enkele imker kenden, nooit een zusje hadden.

De brandende kever wekte herinneringen aan bedachte
losse kelders, aan avonturen die wij niet hadden beleefd

met beelden die ons vreemd waren, maar waarvan de geur
ons bekend leek en was dat een afdruk van onze vingers?

De kever een heldere bol vuur 's nachts en overdag
een naar petroleum ruikende zwarte streep van rook.

Giolitti ijssalon. Kliniek

Jij bent Giolitti het ijspunt in de stad vol roest en dampend slak.
Verijzen kan je de verzonnen
en in staalkaart gebrachte kleuren
de hoogste torens de stellages.
Benigwitte heren serveren.
Gouden tressen sneeuwend uniform
epauletten: de ijsgeneraals.
De stoelen spiegelen de bloemen.
Stucwerk: versteende room, karamel.

Wie binnentreedt en groet weet: het is
negentienhonderd twee. Een nieuwe
ijssalon verwarmt het hart der stad.
Behaaglijke rust: brosse wafels
elegant van stoel en spiegellijst.

De oude man die nu zijn jongere vrouw of dochter binnenleidt,
ziet welk marmer, zilver en welk glas
en alle blikken. Grijpt zijn dochter
en walst haar naar een lege tafel.
'Papa, ik ben zo vreselijk koud.'
'Zacht. Het staal, mijn ijsduif, is nu stil.'
Zij denkt zich de kliniek ingesneeuwd.
'Ijsverklikker' denkt een verpleegster.
Zij ziet altijd alles: de baden
de kooi om in te douchen de kast
met lampen het dunne ijzige
zilver stangenstelsel door de zaal
de melkglazen buis met langzaam vocht
kristallen gewichten aan scherpe
zilveren haakjes slingers hoeken
de maten het pijnlijk weefgetouw
de zware stopfles die het plafond
met duizend lampen weerspiegelt.

Tête de veau

Ik, trancherende de roastbeef, als daar geen foto van gemaakt is.
Waardig kalend kijkend in de lens
krakend grijze bediende gestreng
kostuum over het roze marmer
de lepel onder in de wagen.
Een hoge vorst die bij zijn bruiloft
geen twistzoekers aan zijn tafel noodt.

Obers zijn opperste vertaling. De gedrevenheid der dienders
schuilt in opmaak saus en garnituur.
Rijkdom is het teder groene waas
donzen laag van mollige textuur
en tussen het zilver de kraaltjes
water uit wasemende boter.

Als zij ouder was geweest had ik er vrede mee kunnen hebben.
Maar een kind nog, zo onhebbelijk
nukkig tot niets eigenlijk in staat.
Maar achter het oppervlak diep, vol
beloftes. Het stuitert inwendig.

Mijn collega heeft de raamkant, mij is het inwendige der zaal.
Zij is, heeft hij verteld, soms model
voor fotografen hangt de beest uit.
Ik volg haar van restaurant tot kroeg
en van waar ik hoor tot waar ik ben.
Ik prijs mij gelukkig dat ik niet
hoef te praten alleen maar kijken:
twee namaakparels in haar oren.
Zij pakt haar plastic tas keurt haar kam,
de spiegel op het bord haren los
vallend langs het hoofd de lippen rood.
Rood en hikkend schuifel ik nabij,
breng haar dit hoofd op een houten schaal.
Zij koos tête de veau hoewel ik haar
nog voorzichtig waarschuw voor de smaak.

Hotel Amorosi Bei

Te jong nog dwaalt mijn geliefde in het hotel van de familie Amorosi Bei te Milaan.

Zij vermoedt een vampier te zien gaan.
Zij hoort de lakens bij de vouwen
kraken zelfverzekerde muizen
hun wederzijdse vragen knauwen.
Door een raam ziet ze een binnenplaats:
hoge muren, donkerblauw, nachtstil,
veeg maanlicht maakt een vage foto.
Zij verbeeldt een meisje dat veren
zonder gerucht uit een kussen schudt,
een seconde kijkt dan schuchter vlucht.

Niets van dat gevoel: ik ben hier thuis.
Haar twijfelaar staat intussen schuin.
Ongeveer twintig centimeter
boven haar gezicht hoort zij iemand
duidelijk en rustig ademen.
De kamerplant zegt haar genoegzaam
dat zij in deze streek niet thuishoort.
Het bed de beddensprei het laken
houden haar onverbiddelijk vast.
De zestien verschillende stoelen
schuifelen omzichtig naderbij.
De zeskantige witte vazen
tonen barsten, de randen zijn scherp.

Als zij een keer tastbaar kan luchten
wat haar bezielt, die bundel mirre
die tussen haar borsten overnacht.
Haar ogen branden kennis verdwijnt.
Een zwarte koker die in haar hoofd
begint en met een lange slinger
schrijnend tussen haar benen eindigt.

Vrije val

Klep voor klep en schroef voor schroef een vliegtuig monteren is moediger dan zelf de stuurknuppel hanteren.

De turboprop van de verliefdheid
deel voor deel uit eigen keel halen
is koelbloediger dan verliefd zijn.

Zij staan bij elkaar in de openstaande vliegtuigbuik en staren naar haar. Zij heeft het lef als eerste de eerste maal eruit te springen.

Alle acht hebben van haar gedroomd
zoals ze kwam met hoge hakken,
in dun zwart leer dat haar zichtbaar lijf
zonder gewicht bijzonder belicht.

De instructeur merkt de verkeerde
spanning: er is geen aandacht. 'Nog nooit
ging bij ons een leerling-springer dood.

Bij ons zie je veel meer: de wereld
lijkt lieflijker. De olifant is
een lappen speelgoedbeest geworden.'
'Duizend, duizend een, duizend twee en
parachute.' Zo luidt het begin
en aan het langste eind de aarde.

Eerst merk je niet dat je beweegt dan komt de grond en tolt naar je toe.
Zij kijkt niet om en springt. De aarde kan harde klappen uitdelen.

Annunciatie

Een wijzende vinger dwaalt van de foto af, een stem zwijgt. Terug,
van de tocht naar herinneringen
en geesten in dit saai pension.
Lichtreclame brandt. Buiten waken
twee honden. Alle gasten zijn oud,
stellen alleen belang in eigen
herinneringen. Men ziet zichzelf:
verliefdheid ontmaagding moederschap.

Totdat zij binnenstormde: die beweerde een boodschap te brengen.
Jurk van vederlicht ultramarijn.
Achter haar knalde de deur dicht en
met één klap brak het glas in duizend
schitteringen. Zij stond in een val
van scherven. De zon kaatste tussen
haar benen door. Een man werd ontroerd.
Een oude vrouw riep met grote stem
iemand sloeg met zijn stok de stekker
van de grammofoon uit het contact.
Er viel een stilte op het geluid
van de vraag na. Wie is hier nog maagd?
Gillend wees men haar naar de mevrouw.
Niemand heeft in die nacht geslapen.

De geur van mijn land

Nu de zon komt geurt het naar mijn land.
De grauwe zwanen die wantrouwend
door de witte worden bekeken.
De afgepaste rechte vaarten
draaiende bruggen jongens koeien
wilgen die loom vooroverhangen.
In strakke lijnen heeft men dit land
geharkt soms staat een valk in de lucht.
Sloten weerspiegelen de hemel.

Er zijn te weinig ezels. Geef mij
de ezels, wat moet ik met weide?
Liever de opgebroken pleinen
het stof de herrie de politie
die onbetrouwbaar is. Ik wil zand
puin en stenen. Na het bedienen
zijn de tafels ordelijk, men eet
beschaafd, is mij zelfs onderdanig.
Geef mij geen vorstelijke fooi maar
een tafel als een vet schilderij
kinderen de borden nog halfvol
de glazen omgegooid gebroken
als ze mijn taal maar spreken en na
de anijs hoog zingen van mijn land.

Hier serveer ik stil in de luxe
maar de etensluchten de olie
de olijven de knoflook de kaas
de dagjesmensen die op het strand
hun potje koken: onbetwistbaar,
onuitwisbaar de geur van mijn land.

De pest

De pest is een man met vogels en knaagdieren in kleine hokken.
Hun ontbreekt niets. Hij werkt hard bezit
een stijl van alle leed en rampen.
Zijn decreten zijn onduidelijk
onlogisch zijn ultimatum is
steeds onverbiddelijk. Soms ziet hij
ambtenaren die ruim baan maken,
knikken. Hij loopt schaterlachend weg.
Dan ordners met ontslag en lijsten:
bulten, doodsangst, pijnen, verminking.
Van zijn ondergeschikten eist hij
dat ze alles kwijt zijn: verleden,
opleiding, hun herinneringen.
Om hem heen dat ene doodstille
woord, naast hem spionnen agenten
het wantrouwen de paranoia.

Thuis heeft hij een gesel een vleugel in de kamer twee kinderen,
meisje, jongen, modieuze namen,
hij prijst soms en aait over de flank.
Hij speelt schaak, zijn vrouw laat hem winnen.
Boven de toetsen prijkt een vogel
eet besjes pet over de ogen
trots op zijn citroengele bezem.